УДК 378.016:811.111:82

DOI: 10.31652/2786-9083-2026-7(2)-48-57

***Наталія Лебедєва**, кандидат педагогічних наук,*
доцент кафедри англійської мови та методики її навчання
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0001-6821-5559
nlebedieva@vspu.edu.ua

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню ролі та місця художньої літератури у сучасній системі викладання англійської мови як іноземної (ELT). Автор аналізує складну взаємодію між домінуючим сьогодні комунікативним підходом (CLT) та використанням літературних текстів у навчальному процесі. Актуальність роботи зумовлена тим, що в гонитві за функціональністю та «прагматичною» мовою реального спілкування, література часто маргіналізується або зовсім виключається з навчальних програм через її структурну складність та специфічність.

У роботі детально розглянуто аргументи «за» і «проти» включення літературних творів до навчального плану. Автор спростовує упередження щодо «неавтентичності» художніх текстів, доводячи, що література є цінним джерелом живої мови, яка збагачує лексичний запас учнів, розвиває їхню соціокультурну компетенцію та сприяє особистій залученості. Особлива увага приділяється диференціації понять «література з великої літери» (класика) та «література з малої літери» (популярні жанри, байки, тексти пісень), що дозволяє гнучко підбирати матеріал відповідно до рівня володіння мовою.

Методологічну основу статті становить аналіз трьох моделей використання літератури за Г. Лазар: модель, заснована на мові; література як зміст; та література як засіб особистісного збагачення. На основі цих моделей автор пропонує системний алгоритм інтеграції художніх текстів у заняття, що включає чотири етапи: аналіз потреб учнів, формулювання навчальних цілей, вибір методів та безпосередню реалізацію.

У висновках наголошується, що література має величезний лінгводидактичний потенціал, який дозволяє не лише вивчати граматику та лексику, а й розвивати критичне мислення та креативність учнів. Стаття закладає підґрунтя для подальших досліджень впливу літературно-орієнтованих методів на динаміку оволодіння англійською мовою.

Ключові слова: лінгводидактика, комунікативний підхід, художня література, автентичні матеріали, англійська мова як друга, методи викладання, особиста залученість.

***Nataliia Lebedieva**, Candidate of Pedagogical Sciences,*
Associate Professor of the Department of English Language and Teaching Methods,
Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi
ORCID: 0000-0001-6821-5559
nlebedieva@vspu.edu.ua

LINGUISTIC DIDACTIC POTENTIAL OF FICTION IN THE CONTEXT OF MODERN ENGLISH TEACHING METHODS

Abstract. The article is devoted to the study of the role and place of fiction in the modern system of teaching English as a foreign language (ELT). The author analyzes the complex interaction between the dominant communicative approach (CLT) and the use of literary texts in the educational process. The relevance of the work is due to the fact that in the pursuit of functionality and a “pragmatic” language of real communication, literature is often marginalized or completely excluded from curricula due to its structural complexity and specificity. The paper examines in detail the arguments “for” and “against” the inclusion of literary works in the curriculum. The author refutes prejudices about the “inauthenticity” of literary texts, proving that literature is a valuable source of living language that enriches students’ lexical stock, develops their sociocultural competence, and promotes personal involvement. Special attention is paid to

the differentiation of the concepts of “capitalized literature” (classics) and “small-letter literature” (popular genres, fables, song lyrics), which allows for flexible selection of material according to the level of language proficiency.

The methodological basis of the article is the analysis of three models of using literature according to G. Lazar: a model based on language; literature as content; and literature as a means of personal enrichment. Based on these models, the author proposes a systematic algorithm for integrating literary texts into classes, which includes four stages: analysis of students’ needs, formulation of learning goals, selection of methods, and direct implementation.

The conclusions emphasize that literature has a huge linguodidactic potential, which allows not only to study grammar and vocabulary, but also to develop critical thinking and creativity of students. The article lays the foundation for further research into the impact of literary-oriented methods on the dynamics of English language acquisition.

Keywords: linguodidactics, communicative approach, fiction, authentic materials, English as a second language, teaching methods, personal involvement.

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Постановка проблеми. З моменту появи комунікативного підходу, основна увага у викладанні та вивченні мов справедливо зосереджена на формуванні комунікативної компетентності, яка зазвичай визначається як здатність та вміння учнів використовувати свої мовні знання (наприклад, словниковий запас, вимову, граматику, а також значення) функціонально та соціально в комунікативних ситуаціях. Комунікативний підхід спонукав багатьох викладачів мов зосереджуватися у своїх стратегіях викладання на речах, які вважаються релевантними для досягнення комунікативної компетентності у викладанні англійської мови, наприклад, впровадження функціональної мови та навчальних матеріалів з англійської мови, заснованих на реальному житті, у викладання англійської мови як другої. Це спрямовано на досягнення однієї головної мети, а саме надати початківцям знання комунікації та навички, необхідні для участі в реальних соціальних взаємодіях, використовуючи природну англійську мову зі справжніми носіями англійської мови. У сприйнятті викладачами CLT є щонайменше дві важливі речі: перша – це використання функціональної мови, такої як запити про дорогу, звернення з проханнями, розмови про повсякденну діяльність чи хобі, обговорення роботи чи сім'ї, для всіх рівнів учнів; друга – це використання автентичних матеріалів як способу ознайомлення з мовою, яка використовується носіями англійської мови в реальних життєвих ситуаціях.

У зв'язку з цим література починає втрачати популярність, коли орієнтація викладання та вивчення мови здебільшого зосереджена на функціональному використанні мови. Крім того, багато дослідників мови припускають, що якщо ті, хто вивчає англійську, бажають ефективно розмовляти англійською, вони повинні вивчати справжню англійську мову, яка використовується носіями англійської мови в реальних життєвих ситуаціях. Тому автентичні матеріали можуть бути варіантом для вчителів, оскільки вони є відображенням мови, яка використовується в реальних життєвих цілях реальними людьми. Навіть якщо літературу визнають автентичним матеріалом, вивчення мови через літературу вважається нездатним допомогти розвитку компетенції та володіння другою мовою у учнів через її структурну складність та відсутність відповідності стандартним граматичним правилам, а також через її лінгвістичну складність, яка

вимагає значних базових знань англійської мови та культури. Ці факти значно вплинули на роль літератури в основному руслі викладання англійської мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання художньої літератури у викладанні англійської мови (ELT) є предметом тривалих наукових дискусій. Зі зростанням популярності комунікативного підходу (CLT) роль літературних текстів була частково переосмислена. Так, H. P. Ilyas (2016) зазначає, що в сучасних навчальних програмах літературі приділяється недостатньо уваги саме через орієнтацію на функціональність мови. Своєю чергою, W. Edmondson (1997) та R. O'Sullivan (1991) вказують на певні лінгвістичні труднощі та структурну складність класичних текстів, що викликає занепокоєння у викладачів.

Попри це, значна кількість дослідників обґрунтовують необхідність повернення літератури в аудиторію. G. Lazar (1993) запропонувала фундаментальні моделі підходів до вивчення мови через літературу, які стали базою для подальших розвідок. J. Collie та S. Slater (1990) виділяють чотири ключові чинники на користь літератури: автентичність матеріалу, культурне та мовне збагачення, а також особиста залученість учнів. Важливий внесок у розмежування видів літератури зробив J. McRae (1994), ввівши поняття «літератури з малої літери» (популярні тексти, пісні), що зробило цей ресурс доступнішим для початківців. Практичні аспекти використання літературних текстів та методику їх впровадження розробляли такі вчені, як M. Hişmanoğlu (2005), N. T. T. Thom (2008) та A. Maley (2000). Проте, попри наявність ґрунтовних теоретичних напрацювань, питання розробки конкретного покрокового алгоритму узгодження художньої літератури з вимогами сучасних комунікативних методів потребує подальшої систематизації.

Метою статті є обґрунтування лінгводидактичного потенціалу художньої літератури як ефективного засобу формування комунікативної компетентності в сучасних умовах викладання англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Іліас (2016) зазначає, що література сьогодні широко нехтується у викладанні англійської мови через популярність комунікативного підходу. Як наслідок, багато вчителів відчувають занепокоєння щодо використання літератури в класах, оскільки це відволікає практику використання літературних текстів від справи викладання англійської мови. Цілком логічно, що література та викладання англійської мови перебувають у складних стосунках протягом усіх цих років. Однак Бенегас (2010) вважає, що всі суперечки та різні позиції, зайняті лінгвістами, літературними критиками та практиками, не змогли приховати причини включення літератури до уроків англійської мови. Багато мовних практиків (наприклад, викладачів, дослідників та лінгвістів) підтримують включення літератури до уроків англійської мови з кількох правдоподібних причин, наприклад, література корисна для розвитку лінгвістичних знань учнів як на рівні вживання, так і на рівні вживання, вона може підвищити їхню мотивацію до взаємодії з текстом і, таким чином, зрештою, підвищити їхню майстерність читання. Вона також може покращити розуміння учнями іноземної культури та, можливо, «стимулювати їхнє власне створення творчих творів, література надає цінний автентичний матеріал, розвиває

особисту залученість та допомагає збагачувати читачів культурним, а також мовним шляхом (Коллі та Слейтер, 1987), використання літератури у викладанні мов як цікаве та варте уваги (Sage, 1987), література корисна для тих, хто вивчає англійську як другу мову, і студенти, які вивчають англійську як другу мову, можуть скористатися роллю літератури у сприянні, серед іншого, вивченню мови та володінню нею. Тому ця стаття намагається узгодити літературу у викладанні англійської мови, оскільки література занадто важлива, щоб її ігнорувати у викладанні англійської мови. Однак, перш ніж приймати рішення про використання літератури для цілей навчання, необхідно відповісти принаймні на чотири фундаментальні питання: що таке література?, який підхід потрібен для використання літератури у викладанні англійської мови?, які причини використання літератури у викладанні англійської мови?, а також як використовувати літературу для викладання англійської мови? Яка література, здається, є першим важливим аспектом, який потрібно знати вчителю, зацікавленому у використанні літератури для викладання англійської мови, оскільки вона надає корисну інформацію про найбільш підходящі типи літератури для викладання. Деякі мовні практики визначають літературу як культурні документи країни або країн, інші вважають її мистецтвом (Іглтон, 1983). Незалежно від уявлень, Джон МакРей (1994) дає чіткіше та конкретніше визначення літератури. Він розрізняє літературу з великої літери, яку визначає як класичні тексти (наприклад, Шекспір і Діккенс), та літературу з малої літери , яку визнають як популярну художню літературу, байки, тексти пісень тощо. Важливо наголосити, що література, яку пропонують використовувати на уроках англійської мови сьогодні, більше не обмежується одним видом літератури, а , яка включає різні жанри, читаючи та вивчаючи літературні твори, такі як оповідання, романи, п'єси, поезія тощо. Наприклад, читаючи роман, учні можуть отримати культурну інформацію, оскільки в романі представлені персонажі з різних соціально-культурних середовищ. Принаймні, учні дізнаються про деякі різні аспекти того, як персонажі живуть у світі, описаному в романі, такі як їхні почуття, думки, переконання, традиції, звичаї тощо. Крім того, учні розпізнають, як персонажі говорять і поводяться у своєму повсякденному житті. Коротше кажучи, літературу найкраще розглядати як важливе доповнення до інших навчальних матеріалів, що використовуються для розвитку знань учнів про мовну культуру, що вивчається (Ігнатова, 2008).

Вивчення англійської мови не можна відокремлювати від вивчення двох важливих мовних компонентів, а саме функціональної граматики та лінгвістичних виразів (наприклад, словникового запасу, фраз та поширених виразів, що використовуються носіями англійської мови). Ці два компоненти є важливими, оскільки вони є визначальними для того, щоб мова учнів була природною та зрозумілою. Література містить мовні компоненти, необхідні учням. Коротке оповідання пишеться не лише з широким спектром окремих лексичних або синтаксичних елементів, але й з різноманітними реченнями, що містять різні дискурсивні функції. Коли учні читають та вивчають оповідання, вони незабаром ознайомляться з мовними компонентами, доступними в текстах оповідання. Вони автоматично вивчають окрему лексику, дискурсивні функції в

текстах, різноманітність синтаксичних структур, різні способи зв'язку ідей у оповіданні. Вважається, що ці речі можуть збагатити навички учнів у читанні чи письмі. Знання мовних компонентів робить учнів більш продуктивними та креативними у використанні мови з точки зору говоріння та письма, оскільки багатство та різноманітність мовних компонентів, які вони вивчають з літературного твору, сприяють розвитку їхньої мовної продуктивності та креативності.

Особиста участь означає бути залученим до того, що вивчають учні. Відчуття залученості дуже корисне, щоб допомогти учням зосередитися та збільшити концентрацію на говорінні, письмі, аудіюванні та читанні. Коли учні читають літературний твір, наприклад, роман, вони повинні навчитися зосереджуватися та концентруватися на текстах. Коли їм вдається сказати «фокус», вони заглиблюються в тексти.письменників з різних країн та культур, що використовують різні форми англійської мови, такі як оповідання, вірші, романи, п'єси, а також пісні.

За Едмондсоном (1997), література з великої літери зазвичай пишеться з високою структурною складністю та відсутністю відповідності стандартним граматичним правилам, що створює лінгвістичні труднощі для учнів, яким потрібно вивчати граматику. Отже, багато вчителів можуть неохоче користуватися мовою такої літератури. Навпаки, Хішманоглу, М. (2005) вважає, що мова літературних творів (тобто віршів, оповідань, п'єс) є простішою, це може сприяти зрозумілості літературних текстів і дозволити учням практично вивчати образне та повсякденне використання цільової мови в літературних творах. Це має стати основною причиною вибору літературних творів на уроках англійської мови, оскільки такі твори ознайомлять учнів з мовою творів.

Визначивши тип літератури, яка використовуватиметься для навчання, важливо вирішити, який підхід викладачі мови застосовують до використання обраної літератури. Підхід у цьому контексті стосується способу роботи викладачів з обраною літературою. Щоб описати це, автор представить одну з найвідоміших класифікацій підходів до використання літератури, запропоновану Лазар (1993). За її словами, першим кроком, який потрібно зробити, коли вчитель планує включити використання літератури у викладання англійської мови, є визначення потреб учнів. Визначення потреб стосується систематичного процесу збору інформації про потреби учнів (яким літературним творам вони надають перевагу), недоліки (які проблеми у них є з мовними знаннями та навичками) та бажання (як вони хочуть вивчати літературні твори). Після визначення потреб учнів наступним кроком є вибір найбільш доцільної моделі підходу та її застосування. Щоб допомогти викладачам мов у виборі підходу, вона згадує три види підходів до використання літератури в контексті викладання мови, а саме: модель, засновану на мові, література як зміст та література як особистісне збагачення.

Модель, заснована на мові. У цій моделі викладачі мов зосереджуються на мовних компонентах, доступних у певній літературі, наприклад, на використанні граматики (синтаксис), типах словникового запасу (морфологія) та дискурсних

функціях і значенні (семантика), які слід враховувати під час розробки навчальних програм та навчальних матеріалів.

Література як зміст. У цьому підході викладачі мов повинні поєднувати жанр літератури з мовними компонентами для викладання в класі. Наприклад, коли учні віддають перевагу вивченню поезії, цей жанр зазвичай підходить для практики навичок вимови, коли учні зацікавлені у вивченні коротких оповідань, цей жанр зазвичай підходить для практики навичок перекладу тощо.

Література для особистого розвитку. У цій моделі вчителі мови можуть використовувати певний літературний твір як основу для вибору конкретної діяльності, яка буде застосовуватися в класі. Діяльність спрямована на те, щоб дати учням можливість висловити думки, почуття, особистий досвід щодо літературного твору. Наприклад, коли учні зацікавлені у вивченні драми, драма може бути використана як стимул для учнів до виконання драми на уроках англійської мови. Завдяки цій діяльності вони мають можливість висловити свої почуття, потренуватися у нових виразах з драми тощо.

Щодо трьох підходів, викладачі мов можуть обрати один підхід або навіть інтегрувати підходи для навчальних цілей.

Коллі та Слейтер (1990) стверджують, що існує щонайменше чотири основні причини, які дозволяють викладачам мов використовувати літературні твори на уроках англійської мови, а саме: література як цінний автентичний матеріал, література збагачує культуру, література збагачує мову та література забезпечує особисту залученість.

Вже відомо, що автентичний матеріал стосується будь-яких предметів, які створені не для навчальних цілей. Згідно з визначенням, літературу можна класифікувати як автентичний матеріал, оскільки більшість літературних творів створені не з метою викладання англійської мови. Весь цей час багато вчителів просто знають, що автентична мова – це мова, яка використовується в реальних життєвих контекстах, таких як розмови, дискусії, інтерв'ю, промови, реклама, газетні статті, журнали тощо), і вони потім включаються до розробки навчальних матеріалів. Література може стати інноваційним додатковим матеріалом, який знайомить учнів з автентичними лінгвістичними виразами, навмисно створеними для носіїв англійської мови. Мовні вирази, доступні в літературних творах, нададуть багато різних лінгвістичних форм, комунікативних функцій та значень, які, ймовірно, недоступні в природних комунікаціях.

Більшість тих, хто вивчає мови, вважають, що для розуміння культури мови найімовірнішим способом є поїздка до країни, де розмовляють цією мовою, перебування в країні протягом деякого часу, спілкування з носіями мови та використання мови для щоденного спілкування (Поселецька, 2024). Однак існує ще один, простіший і дешевший спосіб дізнатися, як формується культура використання мови, а саме у цій ситуації розуміння значень окремих словників та фраз не важливіше, ніж з'ясування того, як розвивається історія та чим вона зрештою закінчується. Вони все більше заглиблюються, щоб дізнатися кульмінацію подій у ній. Вони навіть можуть відчувати близькість до певних персонажів та розділяти їхні емоційні реакції. Іноді їм дуже подобається та захоплюється певний персонаж і ненавидить іншого, коли вони читають тексти.

Звичайно, цей потенціал може мати дуже позитивний вплив на розвиток усього процесу вивчення мови. Однак Хішманоглу, М. (2005) припускає, що на цьому етапі дуже важливо вибрати літературний текст відповідно до потреб, очікувань та інтересів, а також рівня володіння мовою учнів.

Існує щонайменше чотири кроки, які пропонується врахувати для використання літератури у викладанні англійської мови, а саме:

1. Прийняття рішення щодо аналізу потреб. На цьому першому кроці вчителі повинні проаналізувати три речі щодо літературних творів, а саме: По-перше, вчителі повинні знати типи літературних творів, які учні хочуть вивчати. Це допоможе вчителям визначити інтереси, уподобання та мотивацію учнів. Коли учні виявляють свої потреби, уподобання та інтереси у вивченні певного типу літературного твору, це підвищить їхню особисту залученість та позитивну реакцію на вивчення літературного твору. Результат цього аналізу слід враховувати для включення певного літературного твору до курсу викладання англійської мови. По-друге, вчителям потрібно проаналізувати рівень складності вибраних літературних творів з точки зору граматики, лексичних одиниць та текстових моделей. Результати аналізу повинні бути пов'язані з рівнем володіння англійською мовою учнями. Якщо мова літературного твору проста та відповідає рівню володіння учнями, це може сприяти зрозумілості літературного тексту. По-третє, Вчителі повинні аналізувати та забезпечувати, щоб літературний твір приносив учням задоволення та насолоду. У зв'язку з цим Том (2008) вважає, що факторам задоволення та насолоди слід приділяти більше уваги, оскільки вони слугують «мотивуючим фактором», який надихає читачів/учнів читати, цікавитися читанням та інтерпретувати твори.

2. Формулювання навчальних цілей. Аналіз трьох пунктів, зазначених вище, призведе до визначення трьох речей, а саме: типів літературних творів, яким учні надають перевагу, рівня складності літературних творів, який відповідає рівню володіння англійською мовою учнями, а також захопливих літературних творів. Ще одним важливим кроком є визначення навчальних цілей. Визначення цілей використання літератури у викладанні англійської мови допомагає зосередити увагу вчителів на баченні та цілях курсу. Річардс (2001) вважає, що цілі мають чотири основні цілі, а саме: обґрунтувати програму, надати рекомендації для вчителів та учнів, зосередити увагу на навчанні, описати важливі та здійсненні навички навчання. Коротше кажучи, навчальні цілі описують те, що учні зможуть робити після завершення уроку. Однак, вчителям важливо знати, що навчальні цілі слід формулювати на основі результатів аналізу потреб.

3. Вибір методів навчання. Після того, як цілі навчання сформульовано, вчителі можуть почати вибирати спеціальний метод, який використовується для впровадження вибраних літературних творів у викладанні англійської мови як другої. Метод у цьому контексті стосується основних процедур застосування літератури на уроках англійської мови.

Висновки. Для узгодження між літературою та викладанням англійської мови вчителям мови необхідно знати кілька важливих моментів, а саме: по-перше, які види літератури слід обирати для навчання. По-друге, який підхід

використовують вчителі мови до використання обраної літератури. По-третє, причини використання літературних творів для викладання мови. По-четверте, кроки, які необхідно зробити для використання літератури для викладання англійської мови, що охоплюють чотири запропоновані кроки, а саме: прийняття рішення щодо аналізу потреб, формулювання навчальних цілей, вибір інноваційних методів викладання. Однак все ще потрібні дослідження, щоб визначити дві речі: чи можуть ці кроки позитивно вплинути на прогрес студентів у оволодінні англійською мовою, а також чи можна використовувати ці кроки для розробки навчальних матеріалів для курсів англійської мови на основі літератури, наприклад, читання, письма та аудіювання, які інтегрують використання літературних творів.

References

1. anegas, D. (2010, March 23). *The Role of Literature in ELT***.** Retrieved from https://www.teachingenglish.org.uk/blogs/dario-banegas/role-literature-elt- part-one
2. hen, M. L. (2014). Teaching English as a foreign language through literature. *Theory and Practice in Language Studies*, *4*(2), 232. https://www.researchgate.net/publication/271249764_Role_of_Governance_in_Employment_Generation_in_Nigeria
3. landfield, L., & Duncan, F. (2004). Teaching materials: using literature in the EFL/ESL classroom. *The Internet TESL Journal*, *10*(12).https://www.onestopenglish.com/methodology-tips-for-teachers/teaching-materials-using-literature-in-the-efl/-esol-classroom/146508.article
4. işmanoğlu, M. (2005). Teaching English through literature. *Journal of Language and Linguistic studies, 1*(1).https://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/7
5. гнатова О.М. (2008) Формування в майбутніх педагогів умінь роботи з іншомовною літературою засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій: дис. … канд. пед. наук : 13.00.04. О. М. Ігнатова, Вінниця, 218 с.
6. bsen, E. B. (1990, July). The double role of fiction in foreign-language learning: Towards a creative methodology. In *English Teaching Forum* (Vol. 28, No. 3, pp. 2-9).https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/90-28-3-c.pdf
7. lyas, H. P. (2016). Retaining Literature in the Indonesian ELT Curriculum. *Studies in English Language and Education*, *3*(1), 1-11.https://jurnal.usk.ac.id/SiELE/index
8. aharuddin, et al. (2014). Communicative Competence-Based Syllabus Design for Initial English Speaking Skills. *International Journal of Enhanced Research in Educational Development (IJERED), 2* (3), 64-83.*www.erpublications.com*
9. azar, G. (1993). *Literature and language teaching*. Cambridge, UK: Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511733048
10. aley, A. (1989). “Down from the Pedestal: Literature as Resource” in *Literature and the Learner: Methodological Approaches*. Cambridge: Modern English

Publications.https://search.worldcat.org/title/literature-and-the-learner-methodological-approaches/oclc/26097105

11. aley, A. (2000). *Literature*, 9th ed: Oxford University Press https://books.google.com.ua/books/about/Literature.html?id=l6KFAAAAIAAJ

12. cKay, S. (1982). Literature in the ESL classroom. *Tesol Quarterly*, *16*(4), 529-536.

13. cRae, J (1994) Literature with a small 'l', Macmillan Education.https://books.google.com.ua/books/about/Literature_with_a_Small_L.html?id=50ZfngEACAAJ

14. inar, B. J. O., & Jover, M. T. (2012). Literature in the English Language Classroom-Poetry. *http://www4. ujaen. es/~ gluque/Literature in the language classroom (theory)-Borja Ojeda y Marina Torralbo. pdf*.

15. Поселецька К., Ігнатова О., Кушнір С. Формування та розвиток комунікативних здібностей на уроках німецької мови. Journal of Cross-Cultural Education. 2024. № 4. С. 39-48. DOI : https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-4-39-48

16. ichards, J. C. (2001). *Curriculum development in language teaching*. Ernst Klett Sprachen.https://victoranglo.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/10/curriculum-development-in-language-teaching.pdf

17. oliak A., Matiienko O., Manzhos E., Shamanska O., Burlaka N. Management of teacher education: Danish democratic discourse in postmodern era. *Independent Journal of Management & Production*. 2021. N. 12(6). P. S463-S477. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.175.

18. opping, D. M. (1968). Linguistics or literature: An approach to language. *TESOL quarterly*, *2*(2), 95-100. https://www.semanticscholar.org/paper/Linguistics-or-Literature%3A-An-Approach-to-Language-Topping/b9e7157c161811da8cf9d8d6d40a42a4a0229d80

Статтю надіслано до редколегії / Recieved 06.04.2026 р.
Статтю рекомендовано до друку / Accepted 12.05.2026 р.
Опублікованно / Published 05.07.2026 р.